

Több kilónyi folyóiratos esszé, kritika, miegyéb, lassacskán öt esszé- és tanulmány-, nyolc fordítás-, no meg három önálló verseskötet után Kántás Balázs újabb verseskönyvvel rukkolt elő. Szorgalmas ember, tekintve ifjú voltát. Nem is publikál túl

régen, saját versekkel mindössze másfél-két éve jelentkezik. A pályán elért eredményei szembetűnőek. Mint fordító, hamar feltűnést keltett *Nyelvrács* címmel a Ráday Könyvesháznál megjelent Paul

Celan fordításkötetével, több jeles írószervezet tagja és remélhetőleg gyorsuló mozgásban van jelenleg is, bár ennek ellentmondani látszik aktuális kötetének hátán zanza-önéletrajza: „Kántás Balázs 1987-ben született Budapesten. Költő, műfordító, kritikus. *Még ír.*”

Jelen munkája minden eddiginél személyesebb, szerelmi líra. Az imígyen az öröklétbe rántott kedveséhez, Szabó Piroskához írott, neki ajánlott versek gyűjteménye. Hogy az öröklét mennyire örök, ezt a távoli jövő dolga eldönteni. Amennyi most biztos, hogy az eddigiekhez képest hitelesebb és talán letisztultabb költeményeket kap az olvasó, amik jól közvetítik a szenvedélyes, mégis elemző, tisztelet- és félelemköröket futó, a kötődést a világ egyéb elemeivel egyben, külön és hol jól, hol rosszul kezelő ember, költő és egyben értelmiségi érzelmi hullámaikat. A költemények tehát egyszerre intellektuálisak és zsigeriek. Némileg hermetizmusba hajlók, vagy még inkább onnan ki: nem érthetetlenek, a belső, zárt szimbólumrendszer némileg „befalazó” hatása fellazul, jól kompenzálják a legtöbb esetben igen érzékletes, erőteljes és eredeti képek, amik úgy vezetnek az érzelmeket, érzéseket, mint fémedény füle a hőt. Találomra:

Forró paradicsomlébe

mártott teafilter

fel ki meg

oldódás

levesgőzölgés

merülsz

merülünk

el alá

felbukó kéz

kapdos a lenyeletlen

sütemények után

Rónai-Balázs Zoltán 67

ZSIGERI ÉS INTELLEKTUÁLIS

Kántás Balázs: *Összefutás*

*és nem tudja
bőrük alól
rég dezertált a cukor*

68 contra:

*Két fekete
fatörzs a lábam.
Kezeim:
szélbe ragadt ágak.*

*Arcom benzinbe fulladt
növények arca.
Te a levegő-lepel,
amely végleg letakarja.*

(...két fekete fatörzs...)

A költőre leginkább ható elődök (önnön bevallása szerint) Ted Hughes, Fernando Pessoa, Charles Baudelaire és Paul Celan, akiket egyébként maga is fordított és újrafordított, magyar alkotók közül József Attila, Faludy György, Pilinszky János. Magam az illusztris csapatból leginkább Celan, Hughes és Pilinszky nyomait érzem jelenvalónak, mindemellett tény, hogy egy kibontakozóban lévő, de már jól körvonalazható, saját költői hang szólal meg a cseppet sem vidám hangulatú opusokban. Ezt az előbb idézett két vers is, azt hiszem, jól szemlélteti.

Rengeteg képet használ. Bár ez nem is a legpontosabb kifejezés annak a dömpingnek érzékeltetésére, amit az ifjú szerző az olvasóra zúdít, mint szervezett és konceptuált lavor vizet (illetve fát, kígyót, portugált, arc-ablakot, szobányi lélegzetet stb.). Találóbbr, ha azt mondom, a versek jóformán képekből állanak, sőt az egész kötet egy komplex képhalmaz, illetve a három ciklus is egyenként az. Amivel nincs is semmi baj, ha valaki részletekben olvassa a könyvet, ám a nem túl terjedelmes kiadvány az ellenkezőjére csábít, s egy idő után a sok, egymásra halmozott, erős kép enyhe konfúz érzetet kelt, illetve gyengíti egymást, ahogyan a sok, erős tónusú fűszer is végül semlegesség felé viszi egy étel ízét. Idáig Kántás líracsoakra nem jut el, ám a kötet utolsó harmadában már érezni ennek a sokas(s)ágnak a kissé tán ernyesztő hatását. Ez talán visszavezethető a költő ifjonti vehemenciájára: még nem mindig érzi meg, hogy a kevesebb néha több? Lehet. Mindez természetesen nem jelenti azt, hogy a képalkotói készségével lenne baj – hanem épp az ellenkezőjét. Az sem hátrány nyilvánvalóan, hogy a képek erősek. Egy szó, mint

száz, próbálok itt kötözködni a „kritika” jegyében, de egyrészt verseskönyvet nem regénymód olvasunk, mint most tettem én, másrészt ez a fölösleg, ha tényleg van is, majd elmúlik. A manapság korántsem trendi mód a képviselőség felé forduló alkotó legújabb keletű művein ez érződik legalábbis, s bár ezt szabály szerint ennek az írásnak végén kellene 69
mondanom, érdemes kíváncsian várni a belőlük összeálló, következő ciklusokat.

Mint e recenzió elejéből is kitűnhet, a költő két lovat nyergel egyszerre, rácáfolva a régi mondásra, miszerint „egy fenékkal két lovat megülni nem lehet”. Nincs ezzel egyedül a pályán, elterjedt és természetes, hogy költők, írók irodalomtudománnyal is foglalkoznak. Kántás Balázs hol egyiket, hol másikat óhajtja abbahagyni, de meggyőződése, hogy végül mindkettő mellett kitar, ami nem lenne áldatlan végki-fejlete dilemmás pályakezdésének. Pályakezdésről szólván: korosztályáról kialakult és köztudatba épült sztereotípiá (amely melleleg szociológiai tény), miszerint a „mai fiatalok” igen korán és nagyon tudatosak. Mindenkinek a saját, magán-csomolungmája. Jelen esetben (mármint: errefelé, irodalmi berkekben) ez a költő kortársi elismerése, no meg valamiféle egyetemi katedra és tudományos hírnév, ha nem tévedek – úgy legyen. Kántás Balázs sem ment (mért is lenne) ambícióktól és már most gyanítható, hogy esze, képességei ennek bizonnal nem is vetik gátját. Jelen kötetén mindennek kétirányú, bár inkább fegyelmező, pozitív hatásai látszanak. A versek homogén tónusúak, a kötet egységes. Hangvétele, eszközei tudatosságról, tudatos választásokról és továbbgondolásokról árulkodnak, hideg fejjel elkövetett, ám korántsem mechanikus verstervezésről. Illetve ilyen irányú törekvésről, hogy pontosabb legyen. Magam most nem teszem, de *elemezhető, viszont elemzés nélkül is befogadható*, és a divatos irodalmi elképzelésektől egész az érdekességig eltérő alkotás-csomag (némi malíciával: nem biztos, hogy „irodalomtörténész-barát”). Komoly szerencse, hogy a metódus, a diszciplináris alapok, stb. nem képesek elnyomni a már emlegetett szenvedélyt, zsigeriséget és igazmondás-kényszert, illetve friss, független filozopter hajlamot, ami költői személyiségének másik oldala (hangsúlyozottan előjelek nélkül). No nem mondom, zsigernek, léleknek nem volt most nagyon nehéz dolga, korlátlan hadtáp utánpótlással bírt ugyanis, lévén a költő szerelmes.

Nem melleleg érdekes szerelem lehet ez, nagy nekifutásokkal és fejkavarásokkal, mert ilyeneknek tűnnek a kötet versei is, melyek három ciklusra tagolódnak, tükrözve (tán) az alkotó precízen őrült intellektualizáltságát, hiszen a *Térkép*, a *Százjár* és az *Összefutás*, mintha (hagyjuk a jelenségek valós időrendiségét) az érzelem jelenlétének tényét, milyenségét rögzítené és

tárná fel, majd a közeledések és ellökődések, megtorpanások „béna” időit, aztán a találkozás pontjait. (Megjegyzem, mindennek találó képi fordítása Hegedűs Jánosnak a könyv elejét díszítő, egybeszaladó-szétváló sínpárokat ábrázoló fotója.) Ide citálnám Payer Imre gondolatát, ami Kántás az

70 *Ablaküvegek közötti tér* című, első önálló kötetének (Búvópatak Kiadó, 2008) fülszövegében szerepel: „A neovantgárd és a posztmodern poétikák hatására közvetetten érzékelteti szenvedélyes világképét, amely sokszor kétségbeesett. Csak a szerelem ad feloldást keserű világában.” Nos ez ide is igaz, a szerelemben is. Csak a második mondat nem, mert itt ugyan nem törvényszerű. Folyamatosan érződik a kínlódó vágy ezután, de a részeredmények a megélés tekintetében nem mindig biztatóak. És így van ez mindhárom összetevő: a *Térkép*, a *Százár* de bizony az *Összefutás* terén is. A boldogtalanság trópusait mégis átszínezi a zaklatottságból és időleges megnyugvásból álló boldogság. Hogy ez hogy lehet? Hát ezt vannak hivatva átadni a versek. (*Cédrus Alapítvány – Napkút Kiadó, Bp. 2010*)

